

ปัจจัยที่สำคัญต่อการท่องเที่ยวโบราณสถานเขตอรัญญิก เมืองนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร

Factors Important Tourists to Visit Aranyik Historical Area in Nakorn Chum District , Thailand

วันชพร จันทรักษา
วาริษฐ์ มัชฌมบุรุษ
มหาวิทยาลัยพะเยา

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีเป้าหมายการหาปัจจัยที่สำคัญต่อการท่องเที่ยวโบราณสถานในเขตอรัญญิก เมืองนครชุม เมื่อครั้งอดีตซึ่งปัจจุบันอยู่ในเขตการปกครองของเทศบาลตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อหาปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวโบราณสถานเขตอรัญญิก เมืองนครชุม (2) เพื่อหากลุ่มเป้าหมายที่เดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเขตอรัญญิก เมืองนครชุม โดยพื้นที่ศึกษาเป็นวัด และโบราณสถานจำนวน 10 แห่ง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาจะเป็นนักท่องเที่ยวที่มาชมแหล่งท่องเที่ยว ทั้ง 10 แห่ง กลุ่มตัวอย่างจะเป็นประชากรในช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2557 จำนวน 384 ราย ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญด้วยเครื่องมือแบบสอบถามแบบปลายปิด เนื่องจากการวิจัยเชิงสำรวจ ประกอบด้วยข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวโบราณสถาน และข้อมูลปัจจัยในการท่องเที่ยวโบราณสถาน จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลที่ได้คือระดับความสำคัญของปัจจัยด้านสภาพของโบราณสถานมีผลรวมอยู่ในเกณฑ์มาก ประกอบด้วยหัวข้อย่อย 9 ข้อ โดยมีระดับความสำคัญมากที่สุด 1 ข้อ มาก 5 ข้อ ปานกลาง 2 ข้อ และน้อย 1 ข้อ ในส่วนระดับความสำคัญของปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกมีผลรวมอยู่ในเกณฑ์มาก ประกอบด้วยหัวข้อย่อย 11 ข้อ โดยมีระดับความสำคัญมากที่สุด 4 ข้อ มาก 3 ข้อ ปานกลาง 2 ข้อ น้อย 2 ข้อ และสุดท้ายเป็นระดับความสำคัญด้านการคมนาคม มีผลรวมอยู่ในเกณฑ์มาก ประกอบด้วยหัวข้อย่อย 7 ข้อ โดยมีระดับความสำคัญมากที่สุด 2 ข้อ มาก 4 ข้อ ปานกลาง 1 ข้อ ทั้งนี้หัวข้อย่อยที่เหมาะสมต่อการนำไปกำหนดเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวคือหัวข้อย่อยที่มีความสำคัญระดับมากที่สุด มาก และปานกลาง ตามลำดับ

คำสำคัญ : ปัจจัยที่สำคัญ การท่องเที่ยว โบราณสถานอรัญญิก

Abstract

This research aimed to find factors that important tourists to visit the Aranyik historical area, Nakhon Chum District, which is currently located in Mueang Kamphaeng Phet District, Kamphaeng Phet. Two objectives of this research were 1) to determine main factors that influence tourists to visit

Aranyik historical area, Nakhon Chum District, and 2) to identify targeted tourists who will visit Aranyik historical area, Nakhon Chum District. This research focused on ten historical sites and temples in Aranyik historical area, Nakhon Chum District.

A survey was designed by using closed questions. The questions included in the survey were used to collect demographic and tourist information, the behaviors of tourists who visit historical sites, and factors that influences tourists to visit historical sites. The populations included in this research were tourists who visits those 10 historical sites (ancient temples and ancient ruined structures). Of the total population, three hundred and eighty four tourists were asked to complete the survey by using the accidental sampling method. This research collected data from January to March 2014. Descriptive statics including percentages, averages, and standard deviations were used to analyze data.

The results indicated three most important factors that influenced tourists to visit historical sites in Aranyik historical area were the condition of historical structures, facilities at historical sites, and transportations to historical sites. Overall, the condition of historical structures was rated as important level . The condition of historical structures consisted of nine aspects (one the most important aspect, five important aspect; two fairly important aspect; and a slightly important aspect). For facilities at historical sites, an average score was 3.68 . Facilities at historical sites had eleven aspects (four the most important aspects; three important aspects, two fairly important aspects, and two slightly important aspects). Transportations to historical sites was rated as important level . Transportations to historical sites contained seven aspects (two the most important aspects; four important aspects, and a fairly important aspects).

Keywords: factors important, tourism, Aranyik historical area

บทนำ

จังหวัดกำแพงเพชรตั้งอยู่ในภาคกลางตอนบนของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ 358 กิโลเมตร มีพื้นที่ 8,607.490 ตารางกิโลเมตร ใหญ่เป็นอันดับ 22 ของประเทศ มีถนนสายเอเชียหรือ AH2 เป็นถนนสายหลักที่ผ่านอำเภอเมืองสะดวกต่อการเดินทางทั้งไปและกลับอีกทั้งมีแม่น้ำป่าสักไหลผ่านเขตจังหวัด มีระยะทางยาวถึง 104 กิโลเมตร ทำให้ทั้ง 11 อำเภอมีลักษณะภูมิประเทศที่หลากหลาย ประกอบด้วยที่ราบลุ่มแม่น้ำป่าสักทางตอนล่าง เนินเขาเตี้ยสลับที่ราบ และภูเขาสูงสลับซับซ้อน จึงก่อให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเป็นจำนวนมาก นอกจากความงดงามจากธรรมชาติแล้ว จังหวัดกำแพงเพชรยังเป็นเมืองเก่าที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และยังคงเหลือหลักฐานให้คนในยุคปัจจุบันได้ศึกษาและเยี่ยมชมอยู่อีกมาก ด้วยเป็นที่ตั้งของเมืองโบราณหลายเมือง ได้แก่ เมืองซากังราว เมืองนครชุม เมืองไตรดิ่งษ์ เมืองเทพนคร และเมืองคณฑี จากคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ทำให้อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรได้รับการพิจารณาจากองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ให้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกร่วมกับอุทยานประวัติศาสตร์ศรีสัชนาลัยและอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยในชื่อ

เมืองประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร เมื่อปี พ.ศ. 2543 จึงทำให้ การท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร ยิ่งได้รับความสนใจมากขึ้น

ชุมชนต่าง ๆ ที่เป็นที่ตั้งของโบราณสถานที่อยู่ภายนอกแหล่งท่องเที่ยวกระแสหลักต่างก็พยายามหาวิธีสร้างความสนใจให้นักท่องเที่ยว โดยบรรจุชุมชนหรือโบราณสถานเข้าไปในแผนการท่องเที่ยวด้วย หากได้รับความนิยมนั้นก็จะสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่นและประชากร ซึ่งท้องถิ่นที่มีความโดดเด่นในปัจจุบันคือ ชุมชนนครชุม เนื่องจากมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานควบคู่กับเมืองซากังราว อันเป็นที่ตั้งของเมืองกำแพงเพชรในทุกวันนี้ มีโบราณสถานที่ยังคงมีหลักฐานหลงเหลืออยู่หลายที่ รวมถึงมีระยะทางที่ห่างจากอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรในช่วง 5-7 กิโลเมตร จึงสะดวกต่อการเดินทางหากมีจุดดึงดูดใจและเทศบาลตำบลนครชุมได้จัดกิจกรรมในทุก ๆ วันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์แรกของเดือน โดยการสนับสนุนให้พ่อค้า แม่ค้าแต่งกายด้วยชุดไทยโบราณ และตั้งร้านขายของที่ตลาดย้อนยุคนครชุม สร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่มีโอกาสไปจับจ่ายสินค้า รวมถึงบางคนถึงกับปรารถนาจะควรมีการจัดให้ถึกว่านี้ จากกลยุทธ์การใช้ตลาดย้อนยุคเป็นกิจกรรมเรียกความสนใจจึงเกิดผลพลอยได้ ทำให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้รู้จักโบราณสถานในพื้นที่เมืองนครชุมด้วย ซึ่งมีอยู่ 2 กลุ่มคือ กลุ่มที่อยู่ในเขตชุมชนเมืองนครชุม กับกลุ่มที่อยู่นอกเขตชุมชนเมืองนครชุมหรือที่เรียกว่า เขตอรัญญิก และส่วนใหญ่ักท่องเที่ยวที่มาตลาดย้อนยุคก็มักจะแวะเวียนไปวัดที่ตั้งอยู่ในเขตชุมชนเท่านั้น เช่น วัดพระบรมธาตุเจดีย์าราม วัดสว่างอารมณ์ เป็นต้น ในขณะที่เขตอรัญญิกยังมีโบราณสถานที่น่าสนใจค่าแก่การเยี่ยมชมอยู่อีกหลายแห่ง แต่กลับไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรจะศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อความสนใจของนักท่องเที่ยวต่อโบราณสถานในเขตอรัญญิกของเมืองนครชุม โดยคาดหวังว่าคำตอบที่ได้จะช่วยทำให้เทศบาลตำบลนครชุมทราบว่ายังมีสิ่งใดบ้างที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวโบราณสถานเขตอรัญญิก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อหาปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวโบราณสถานเขตอรัญญิกเมืองนครชุม
2. เพื่อหากลุ่มเป้าหมายที่เดินทางท่องเที่ยวโบราณสถานเขตอรัญญิกเมืองนครชุม

สมมติฐาน

1. ความสัมพันธ์ของเพศ อายุ อาชีพ ถิ่นที่อยู่อาศัย และรายได้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวโบราณสถานเขตอรัญญิกเมืองนครชุม
  2. ความแตกต่างของเพศ มีผลต่อปัจจัยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเขตอรัญญิกเมืองนครชุม
- ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ขอบเขตของงานวิจัย

การกำหนดขอบเขตของงานวิจัยสามารถอธิบายได้ ดังนี้

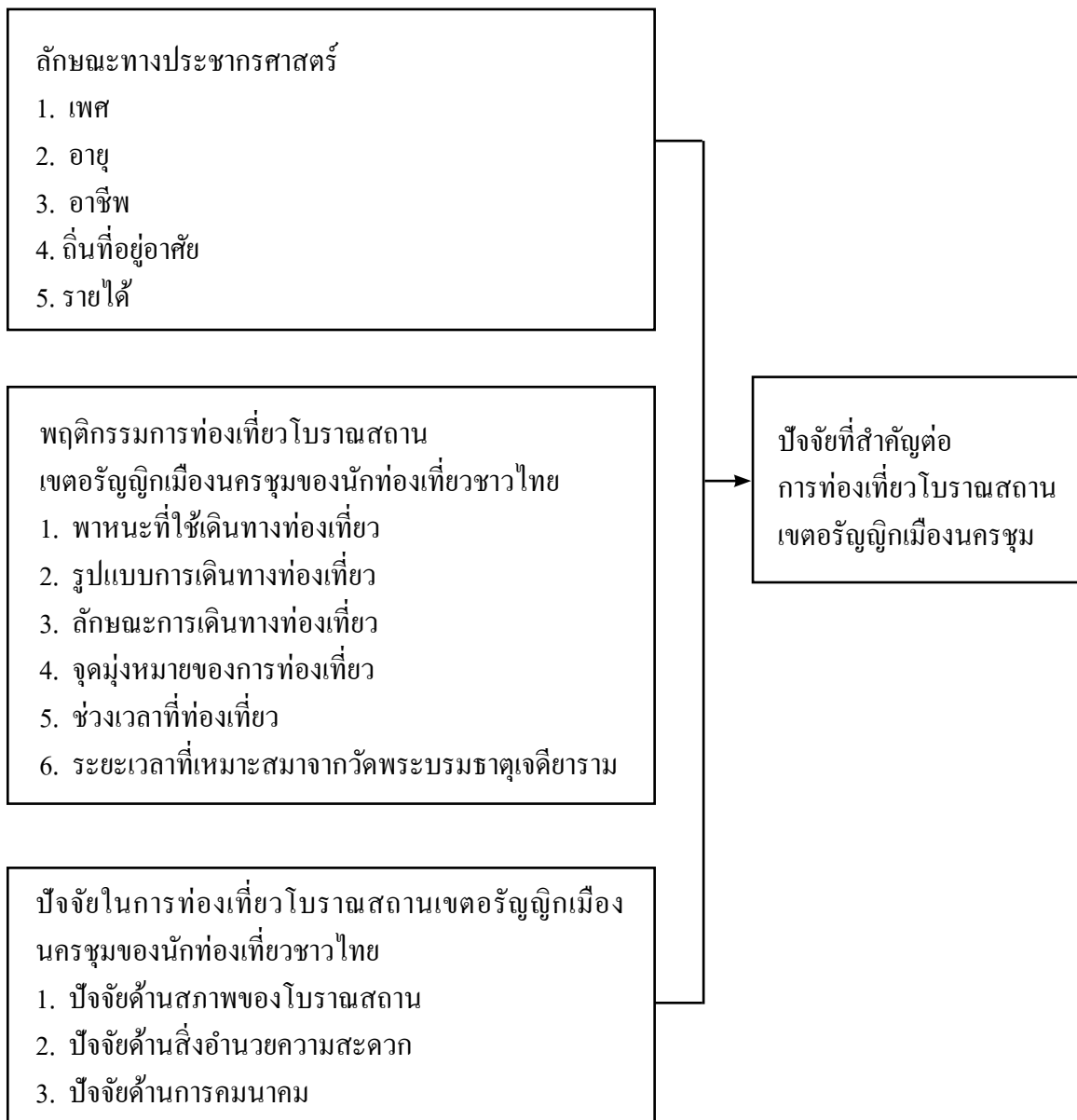
1. ขอบเขตด้านเนื้อหา งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามปลายปิด (Close-Ended Questionnaire) ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์

ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวโบราณสถาน และข้อมูลปัจจัยในการท่องเที่ยวโบราณสถาน
เขตอรัญญิกเมืองนครชุม

2. ขอบเขตด้านประชากร นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวในวัดและโบราณสถานเมืองนครชุม
จำนวน 10 แห่ง ในช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2557

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ งานวิจัยนี้ได้กำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษา จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ โบราณ
สถานวัดเจติยัคกลางทุ่ง โบราณสถานวัดหนองยายช่วย โบราณสถานวัดหนองลังกา โบราณสถาน
วัดหม่องกาล โบราณสถานวัดหนองพิกุล โบราณสถานวัดซุ่มกอ และโบราณสถานป้อมทุ่งเศรษฐี

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เทศบาลตำบลนครชุมทราบถึงปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวโบราณสถานเขต อรัญญิกเมืองนครชุม
2. เทศบาลตำบลนครชุมทราบถึงกลุ่มเป้าหมายที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวโบราณสถานเขต อรัญญิกเมืองนครชุม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาเที่ยวในวัดและโบราณสถาน เมืองนครชุม จำนวน 10 แห่ง ได้แก่ วัดพระบรมธาตุเจดีย์าราม วัดพระเจดีย์ทอง วัดสว่างอารมณ์ โบราณสถานวัดเจดีย์กลางทุ่ง โบราณสถานวัดหนองยายช่วย โบราณสถานวัดหนองลังกา โบราณสถาน วัดหม่องกาเล โบราณสถานวัดหนองพิกุล โบราณสถานวัดซุ่มกอ และโบราณสถานป้อมทุ่งเศรษฐี

กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนประชากรในช่วงเดือนมกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งผู้วิจัยไม่ทราบ จำนวนที่แน่นอน เนื่องจากยังไม่มีสถิติในส่วนนี้มาก่อน จึงหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการประมาณค่า สัดส่วน โดยวิธีการใช้สูตรของคอกแรนที่อธิบายโดยกัลยา วานิชย์บัญชา (2555) ดังนี้

$$n = \frac{Z^2}{4e^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

e = ระดับความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าเฉลี่ยประชากร

Z = ค่าปกติมาตรฐานที่ได้จากการแจกแจงแบบปกติ ขึ้นกับระดับความเชื่อมั่นที่กำหนด

ในที่นี้กำหนดระดับความคลาดเคลื่อนที่ $\pm 5\%$ หรือเท่ากับ 0.05 และระดับความเชื่อมั่นที่ 95% หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 จะได้ค่า $Z = 1.96$ จึงหาค่า n ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{(1.96)^2}{4(0.05)^2} \\ &= 384.16 \approx 384 \text{ ตัวอย่าง} \end{aligned}$$

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็นในการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Nonprobability Sampling) เนื่องจากปรากฏการณ์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในพื้นที่วิจัยมีการเคลื่อน ตัวตลอดเวลา จึงไม่สามารถใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็นในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างได้ (Probability Sampling) โดยต้องใช้ในการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

เครื่องมือ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถามแบบปลายปิด (Close-Ended questionnaire) ประกอบด้วยข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ ข้อมูลพฤติกรรม การท่องเที่ยวโบราณสถาน และข้อมูลปัจจัยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเขตอรัญญิกเมืองนครชุม โดยแบบสอบถามจะมีรายละเอียดทั้งหมด 3 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว ได้แก่

1.1 เพศ	ระดับการวัดตัวแปรแบบมาตรานามบัญญัติ
1.2 อายุ	ระดับการวัดตัวแปรแบบมาตราเรียงลำดับ
1.3 อาชีพ	ระดับการวัดตัวแปรแบบมาตรานามบัญญัติ
1.4 ถิ่นที่อยู่อาศัย	ระดับการวัดตัวแปรแบบมาตรานามบัญญัติ
1.5 รายได้	ระดับการวัดตัวแปรแบบมาตราเรียงลำดับ

2. ข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวโบราณสถาน ใช้ระดับการวัดตัวแปรแบบมาตรานามบัญญัติ ทุกข้อ ได้แก่

- 2.1 พาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว
- 2.2 รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว
- 2.3 ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว
- 2.4 จุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยว
- 2.5 ช่วงเวลาที่ท่องเที่ยว
- 2.6 ระยะเวลาเดินทางที่เหมาะสมจากวัดพระบรมธาตุเจดีย์าราม

3. ข้อมูลปัจจัยการท่องเที่ยวโบราณสถานเขตอรัญญิก เมืองนครชุม ประกอบด้วยปัจจัย 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านสภาพโบราณสถาน ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยด้านการคมนาคม โดยวัดระดับ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และกำหนดค่าคะแนนโดยใช้วิธีของลิเคิร์ต (Likert) ชานินทร์ ศิลป์จารุ (2550) ดังนี้

3.1 ระดับความสำคัญมากที่สุด	มีค่าคะแนนเป็น 5
3.2 ระดับความสำคัญมาก	มีค่าคะแนนเป็น 4
3.3 ระดับความสำคัญปานกลาง	มีค่าคะแนนเป็น 3
3.4 ระดับความสำคัญน้อย	มีค่าคะแนนเป็น 2
3.5 ระดับความสำคัญน้อยที่สุด	มีค่าคะแนนเป็น 1

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในกรณีที่แบบสอบถามมีระดับการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ใช้ค่าเฉลี่ยเป็นตัวสถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บได้จากตัวอย่างทั้งหมด และส่วนใหญ่จะมี ทศนิยม 2 ตำแหน่ง จึงกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับค่าเฉลี่ยออกเป็นช่วง ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ความสำคัญมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ความสำคัญมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ความสำคัญปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ความสำคัญน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ความสำคัญน้อยที่สุด

การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity Test) และการทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability Test) ของแบบสอบถาม เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ก็นำเสนอให้กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 ท่านตรวจสอบความถูกต้อง หลังจากได้รับกลับคืนมาพร้อมกับข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขแล้วผู้วิจัยก็นำแบบสอบถามไปทดสอบความน่าเชื่อถือกับกลุ่มตัวอย่างที่มีสภาพตรงกับกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ จำนวน 40 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปประมวลผลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป วิธีทางสถิติที่ใช้สำหรับงานวิจัยนี้คือ

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ซึ่งได้แก่การทดสอบสมมติฐาน 2 ข้อ คือ ทดสอบหาความสัมพันธ์แบบไคว์สแควร์ (Chi-Square) และ การวิเคราะห์ความแตกต่างค่าที (t-test)

ผลการวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากนักท่องเที่ยว และนำมาวิเคราะห์ทำให้ได้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์หาข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมนักท่องเที่ยวโบราณสถานเขตอรัญญิกเมืองนครชุม และส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเขตอรัญญิกเมืองนครชุม

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 67.97 ส่วนเพศชายคิดเป็นร้อยละ 32.03 มีอายุต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 59.11 ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด รองลงมาเป็นช่วงอายุ 45-54 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.88 ช่วงอายุ 35-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.90 ช่วงอายุ 25-34 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.11 และกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ช่วงอายุที่มากกว่า 55 ปี มีเพียงร้อยละ 5.99 เท่านั้น ดังนั้นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวมากที่สุดคือกลุ่มคนที่มีอายุน้อยกว่า 25 ปี

อาชีพของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 53.82 ซึ่งเป็นค่าที่ใกล้เคียงกับจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุน้อยกว่า 25 ปี รองลงมาคือรับราชการ หรือพนักงานองค์กรของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 22.10 พนักงานบริษัท คิดเป็นร้อยละ 9.88 ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 7.02 เกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 3.90 และอาชีพอื่น ๆ อีกร้อยละ 3.12 จะเห็นว่าอาชีพรับราชการหรือพนักงานองค์กรของรัฐร่วมกับพนักงานธุรกิจเอกชน และรวมกับธุรกิจส่วนตัวจะมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามช่วงอายุ 45-54 ปี รวมกับ 35-44 ปี และ 25-34 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่อยู่ในวัยทำงานและส่วนใหญ่จะมีรายได้จากเงินเดือนหรือค่าจ้างประจำ แต่กลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวมากที่สุดคือกลุ่มคนที่กำลังอยู่ในวัยเรียน

ถิ่นที่อยู่อาศัยของนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 61.98 รองลงมาคือ ภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 20.05 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 13.02 และภาคใต้ ร้อยละ 4.95 ส่วนรายได้ของนักท่องเที่ยวพบว่าส่วนใหญ่ยังอยู่ในวัยเรียน จึงยังไม่มีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 45.15 รองลงมาคือรายได้ 10,000-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.01 20,000-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.88 มากกว่า 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.14 และน้อยกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 7.05 ดังนั้น กลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวมากที่สุดคือกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในภาคกลาง

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวโบราณสถานเขตรัฐมัญญิกเมืองนครชุมของนักท่องเที่ยว

การเดินทางมาท่องเที่ยวโบราณสถานเขตรัฐมัญญิกเมืองนครชุมส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะเดินทางด้วยรถเช่าเหมา เช่น รถตู้หรือรถบัส คิดเป็นร้อยละ 48.96 รองลงมาคือ รถยนต์ส่วนบุคคล คิดเป็นร้อยละ 34.90 และร้อยละ 16.15 เป็นการเดินทางด้วยรถโดยสาร และรถรับจ้างในท้องถิ่น ซึ่งรูปแบบการเดินทางส่วนใหญ่ร้อยละ 91.93 จะเดินทางด้วยตนเอง เหลือเพียงร้อยละ 8.07 ที่มาใช้บริการจัดนำเที่ยว ในขณะที่ร้อยละ 52.08 จะเดินทางมากับกลุ่มเพื่อน เช่น เพื่อนร่วมสถานศึกษา เพื่อนร่วมงาน เพื่อนสมาชิกในกลุ่มต่าง ๆ เป็นต้น รองลงมาคือบุคคลในครอบครัวหรือเครือญาติ คิดเป็นร้อยละ 34.90 เดินทางมาเป็นคู่ คิดเป็นร้อยละ 7.03 และเดินทางมาคนเดียวคิดเป็นร้อยละ 5.99 สำหรับจุดมุ่งหมายในการเดินทางส่วนใหญ่ร้อยละ 45.05 เป็นการทัศนศึกษา หรือเรียนรู้นอกห้องเรียน หรือหาข้อมูลประกอบการเรียน รองลงมาคือ การพักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 28.91 เพื่อการแสวงบุญ คิดเป็นร้อยละ 9.90 ผลพลอยได้จากการมาประชุมสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 9.11 และอื่น ๆ อีกร้อยละ 7.03 ช่วงเวลาที่นักท่องเที่ยวอยากมาเที่ยวมากที่สุดจะเป็นช่วงเช้า คิดเป็นร้อยละ 58.07 รองลงมาคือช่วงบ่าย คิดเป็นร้อยละ 40.10 ส่วนช่วงค่ำมีเพียงร้อยละ 1.82 จึงไม่จำเป็นต้องติดตั้งโคมไฟฟ้าเพื่อการท่องเที่ยวตอนกลางคืน สถานที่ที่นักท่องเที่ยวรู้จักมากที่สุดคือวัดพระบรมธาตุเจดีย์าราม เพราะเป็นวัดที่ยังดำเนินกิจกรรมตามปกติทั้งการทำบุญ และการเป็นศูนย์รวมกิจกรรมทางพุทธศาสนาของชุมชนนครชุม นักท่องเที่ยวมักจะกำหนดเป็นจุดนัดพบและตั้งต้นการท่องเที่ยวที่วัดแห่งนี้ ก่อนที่จะไปท่องเที่ยวยังโบราณสถานแห่งอื่นๆในเขตรัฐมัญญิกของเมือง นครชุมต่อไป โดยเลือกที่จะเดินทางไปอีกมากที่สุด ไม่เกิน 20 นาที คิดเป็นร้อยละ 42.97 รองลงมาคือไม่เกิน 15 นาที คิดเป็นร้อยละ 27.08 ไม่เกิน 10 นาที คิดเป็นร้อยละ 20.05 ไม่เกิน 25 นาที ร้อยละ 5.99 และไม่เกิน 30 นาที คิดเป็นร้อยละ 3.91

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเขตรัฐมัญญิกเมืองนครชุม โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ความสำคัญมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ความสำคัญมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ความสำคัญปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ความสำคัญน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ความสำคัญน้อยที่สุด

นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญด้านสภาพโบราณสถานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายชื่อประกอบด้วย โบราณสถานใดมีการบูรณะขึ้นใหม่

แต่ยังคงลักษณะเดิมมีระดับความสำคัญมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวมีความสนใจโบราณสถานที่มีรูปทรงให้เห็นได้ นอกจากนั้นโบราณสถานที่เป็นสถานที่เกี่ยวกับสัญลักษณ์ทางศาสนา มีระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 จึงควรจัดให้มีสถานที่สำหรับการสักการบูชาในบริเวณที่เหมาะสม ส่วนสถานที่เกี่ยวกับสัญลักษณ์การปกป้องเอกราช มีระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 บรรยากาศภายในโบราณสถานมีความร่มรื่นมีระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 สำหรับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของการสร้างมีระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ดังนั้นในบริเวณสถานที่แบบนี้ควรมีสื่อแสดงประวัติความเป็นมาเพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวสภาพแวดล้อมมีความเป็นธรรมชาติมีระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 จึงควรจัดสภาพแวดล้อมให้ดูเป็นธรรมชาติกลมกลืนกับโบราณสถาน ส่วนความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นมีระดับความสำคัญปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 รวมถึงอายุมากกว่าร้อยปีมีระดับความสำคัญปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 หากโบราณสถานใดมีสภาพตามอายุโดยไม่มีการบูรณะมีระดับความสำคัญน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.57 แสดงให้เห็นถึงความสนใจของนักท่องเที่ยวโดยทั่วไปที่ไม่อยากชมโบราณสถานที่อยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของปัจจัยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเขตอรัญญิกเมืองนครชุมด้านสภาพของโบราณสถาน

สภาพโบราณสถาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความสำคัญ
มีการบูรณะขึ้นใหม่ แต่ยังคงลักษณะเดิม	4.39	0.78	มากที่สุด
เป็นสถานที่เกี่ยวกับสัญลักษณ์ทางศาสนา	4.10	0.81	มาก
เป็นสถานที่เกี่ยวกับสัญลักษณ์การปกป้องเอกราช	4.08	0.83	มาก
บรรยากาศภายในโบราณสถานมีความร่มรื่น	3.88	0.97	มาก
มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาของการสร้าง	3.82	0.98	มาก
สภาพแวดล้อมมีความเป็นธรรมชาติ	3.66	0.65	มาก
มีความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น	3.33	0.74	ปานกลาง
มีอายุมากกว่าร้อยปี	3.22	0.72	ปานกลาง
มีสภาพตามอายุโดยไม่มีการบูรณะ	2.57	0.93	น้อย
รวม	3.67	0.82	มาก

นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญด้านสิ่งอำนวยความสะดวกโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายชื่อประกอบด้วย ห้องสุขามีระดับความสำคัญมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 จึงต้องจัดเตรียมห้องสุขาให้เพียงพอต่อการให้บริการ อีกประการที่สำคัญคือที่นั่งพักมีระดับความสำคัญมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 ต้องจัดเตรียมไว้ให้เพียงพอต่อความต้องการ การจัดทำแผนที่ แผนที่ และป้ายแสดงข้อมูลมีระดับความสำคัญมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 จำเป็นที่จะต้องจัดทำและติดตั้งไว้ในตำแหน่งที่เหมาะสม การมีลานจอดรถที่ปลอดภัยมีระดับความสำคัญมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 จำเป็นที่จะต้องจัดสร้างลานจอดรถและมีระบบรักษาความปลอดภัยที่ดีไว้บริการ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยมีระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 ส่วนร้านอาหารและเครื่องดื่มมีระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 ก็ต้องมีไว้บริการให้สอดคล้องกับจำนวนนักท่องเที่ยว ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวมีระดับความสำคัญมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 วิทยากรบรรยายข้อมูลมีระดับความสำคัญปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 สำหรับร้านจำหน่ายของที่ระลึกมีระดับความสำคัญปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00 อาจจะมีร้านบริการบ้างตามความเหมาะสม เป็นที่น่าสังเกตว่าความต้องการแสงสว่างตอนกลางคืนมีระดับความสำคัญน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.48 เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เน้นการท่องเที่ยวตอนกลางวัน ขณะที่รถโดยสารประจำทางมีระดับความสำคัญน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.86 แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางด้วยรถที่จัดหาตนเอง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของปัจจัยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเขตอรัญญิกเมืองนครชุมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

สภาพโบราณสถาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความสำคัญ
ห้องสุขา	4.77	0.50	มากที่สุด
ที่นั่งพัก	4.72	0.59	มากที่สุด
แผนที่ แผนที่ และป้ายแสดงข้อมูล	4.63	0.75	มากที่สุด
ลานจอดรถที่ปลอดภัย	4.24	0.93	มากที่สุด
เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	4.01	0.58	มาก
ร้านอาหารและเครื่องดื่ม	3.86	0.69	มาก
ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	3.73	0.80	มาก
วิทยากรบรรยายข้อมูล	3.15	0.74	ปานกลาง
ร้านจำหน่ายของที่ระลึก	3.00	0.69	ปานกลาง
แสงสว่างตอนกลางคืน	2.48	0.99	น้อย
รถโดยสารประจำทาง	1.86	0.98	น้อย

รวม	3.68	0.75	มาก
-----	------	------	-----

นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญด้านการคมนาคมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 สำหรับผลการพิจารณาเป็นรายข้อประกอบด้วย ถนนมีความกว้างเพียงพอต่อการสัญจรทั้ง 2 ทิศทางมีระดับความสำคัญมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 สำหรับผิวจราจรไม่เป็นอุปสรรคต่อการสัญจรในฤดูฝนมีระดับความสำคัญมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 หมายถึงผิวถนนจะต้องรองรับต่อการสัญจรโดยรถยนต์ได้ตลอดทั้งปี และถนนมีผิวเรียบสะดวกต่อการสัญจร มีระดับความสำคัญมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 ในส่วนนี้จำเป็นที่จะต้องมีการดูแลและซ่อมบำรุงตามระยะเวลา มีป้ายเตือนในทุกจุดที่ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษมีระดับความสำคัญมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 มีป้ายบอกทางที่ชัดเจนในทุกจุดที่เป็นทางแยก มีระดับความสำคัญมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ถนนสามารถรองรับรถยนต์ขนส่งผู้โดยสารได้ทุกประเภทมีระดับความสำคัญมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 และไฟฟ้าส่องสว่างตอนกลางคืนมีระดับความสำคัญปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสำคัญของปัจจัยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเขตรัฐมุกเมืองนครชุมด้านการคมนาคม

การคมนาคม	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความสำคัญ
ถนนมีความกว้างเพียงพอต่อการสัญจรทั้ง 2 ทิศทาง	4.76	0.48	มากที่สุด
ผิวจราจรไม่เป็นอุปสรรคต่อการสัญจรในฤดูฝน	4.74	0.48	มากที่สุด
ถนนมีผิวเรียบสะดวกต่อการสัญจร	4.04	0.71	มาก
มีป้ายเตือนในทุกจุดที่ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ	3.79	0.68	มาก
มีป้ายบอกทางที่ชัดเจนในทุกจุดที่เป็นทางแยก	3.76	0.70	มาก
ถนนสามารถรองรับรถยนต์ขนส่งผู้โดยสารได้ทุกประเภท	3.72	0.75	มาก
ถนนมีไฟฟ้าส่องสว่างตอนกลางคืน	3.02	0.84	ปานกลาง
รวม	3.97	0.66	มาก

ผลจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมนักท่องเที่ยวโบราณสถานเขตรัฐมุกเมืองนครชุมกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีจำนวน 6 รายการ ได้แก่ พาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยว จุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยว ช่วงเวลาที่ท่องเที่ยว และระยะเวลาเดินทางที่เหมาะสม จากวัดพระบรมธาตุเจดีย์ราม นอกจากนั้นเมื่อทำการทดสอบหาความแตกต่างของเพศ ที่มีผลต่อบีจัยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเขตรัฐมุกเมืองนครชุมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า บีจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกโดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ ห้องสุขา ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ที่นั่งพัก แสงสว่างตอนกลางคืน ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว วิทยากรบรรยายข้อมูล แผนที่ แผนที่ และป้ายแสดงข้อมูล ลานจอดรถที่ปลอดภัย และรถโดยสารประจำทาง ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเขตรัฐมือง นครชุมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	เพศหญิง		เพศชาย		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ความสำคัญของปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกโดยภาพรวม	3.73	0.04	3.55	0.32	8.950	0.000*
ห้องสุขา	5.00	0.00	4.26	0.64	18.465	0.000*
ร้านอาหารและเครื่องดื่ม	4.00	0.00	3.55	1.16	6.232	0.000*
ร้านจำหน่ายของที่ระลึก	3.00	0.00	3.00	1.22	-.107	0.941
ที่นั่งพัก	5.00	0.00	4.13	0.76	18.331	0.000*
แสงสว่างตอนกลางคืน	2.00	0.00	3.51	1.22	-19.991	0.000*
ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	3.96	0.23	3.22	1.23	9.317	0.000*
วิทยากรบรรยายข้อมูล	3.00	0.00	3.47	1.25	-6.175	0.000*
แผนที่ แผนที่ และป้ายแสดงข้อมูล	5.00	0.00	3.84	0.92	20.224	0.000*
เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	4.01	0.13	3.97	1.00	.688	0.633
ลานจอดรถที่ปลอดภัย	4.76	0.42	3.13	0.73	27.195	0.000*
รถโดยสารประจำทาง	1.34	0.54	2.93	0.79	-22.788	0.000*

การอภิปรายผล

การศึกษาข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 67.97 ส่วนเพศชายคิดเป็นร้อยละ 32.03 มีอายุต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 59.11 ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ที่สุด รองลงมาเป็นช่วงอายุ 45-54 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.88 ช่วงอายุ 35-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.90 ช่วงอายุ 25-34 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.11 และกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ช่วงอายุที่มากกว่า 55 ปี มีเพียงร้อยละ 5.99 เท่านั้น ดังนั้นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวมากที่สุดคือกลุ่มคนที่มีอายุน้อยกว่า 25 ปี จากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดด้านปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมผู้

บริโภคของ พิมพ์ชนก เครือสุคนธ์ (2545) ซึ่งอธิบายว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ (Demographic) หรือปัจจัยส่วนบุคคลที่ประกอบไปด้วย เพศ อายุ อาชีพ มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดกับความต้องการ และการตัดสินใจซื้อสินค้า สรุปได้ดังนี้ (1) เพศ ชายและหญิงมีความต้องการในเรื่องของรสนิยมในการเลือกสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน (2) อายุ กลุ่มอายุที่มีความแตกต่างกัน จะมีความต้องการในการเลือกซื้อสินค้าและบริการที่มีความแตกต่างกัน (3) อาชีพ เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีความเชื่อมโยงกับระดับการศึกษา และรายได้ ซึ่งมีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าที่แตกต่างกัน อีกทั้งเป็นไปในทิศทางเดียวกับ ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์ (2550) ที่ได้อธิบายว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์มีผลต่อรูปแบบของอุปสงค์ และปริมาณการซื้อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ซึ่งลักษณะทางประชากรศาสตร์คือ องค์ประกอบของครอบครัว อายุ เพศ การศึกษา ประสบการณ์ ระดับรายได้ อาชีพ เชื้อชาติ และสัญชาติ

ผลจากการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวโบราณสถานเขตรัญญิกเมืองนครชุมของนักท่องเที่ยวชาวไทยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เดินทางมาด้วยรถเช่าเหมา เช่น รถตู้หรือรถบัส คิดเป็น ร้อยละ 48.96 รองลงมาคือ รถยนต์ส่วนบุคคล คิดเป็นร้อยละ 34.90 และร้อยละ 16.15 เป็นการเดินทางด้วยรถโดยสาร และรถรับจ้างในท้องถิ่น ซึ่งรูปแบบการเดินทางส่วนใหญ่ร้อยละ 91.93 จะเดินทางด้วยตนเอง เหลือเพียงร้อยละ 8.07 ที่มาจกบริษัทจัดนำเที่ยว จากข้อมูลทีกล่าวมาสอดคล้องกับสถานการณ์ การท่องเที่ยวภายในประเทศปี พ.ศ. 2555 ซึ่งกล่าวว่าในอีก 2-3 ปีข้างหน้า คนไทยจะมีพฤติกรรมเที่ยวเองมากขึ้น จากสัดส่วนตลาดในประเทศแบ่งเป็นตลาดคนไทยเที่ยวเองร้อยละ 85 และร้อยละ 15 เที่ยวผ่านบริษัทจัดนำเที่ยว นอกจากนี้แนวคิดเรื่องมูลเหตุจูงใจให้คนอยากเดินทางท่องเที่ยวของ บังอร ฉัตรรุ่งเรือง (2550) กล่าวว่า ความต้องการเดินทางของมนุษย์แตกต่างกันไปตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม และช่วงเวลา โดยมีมูลเหตุความต้องการเดินทาง เช่น มูลเหตุความต้องการค้นพบสิ่งใหม่ๆ เป็นการเดินทางที่ได้ออกไปค้นหาสิ่งแปลกใหม่ในชีวิต มูลเหตุคุณค่าในการเดินทางท่องเที่ยว ที่ทำให้ผู้เดินทางรู้สึกว่าการเดินทางท่องเที่ยวก่อให้เกิดคุณค่าในชีวิต และมูลเหตุความต้องการค้นคว้าทางวัฒนธรรม ซึ่งหมายถึง การเรียนรู้ประเพณี พิธีกรรม เทศกาลต่างๆ มูลเหตุในการเดินทางทั้งหมดสอดคล้องกับผลการวิจัย ที่กล่าวว่า จุดมุ่งหมายในการเดินทางส่วนใหญ่ร้อยละ 45.05 เป็นการทัศนศึกษา หรือเรียนรู้นอกห้องเรียน หรือหาข้อมูลประกอบการเรียน รองลงมาคือ การพักผ่อน คิดเป็นร้อยละ 28.91 การแสวงบุญ คิดเป็น ร้อยละ 9.90 ผลพลอยได้จากการมาประชุมสัมมนา คิดเป็นร้อยละ 9.11 และอื่นๆ อีกร้อยละ 7.03 ช่วงเวลาที่นักท่องเที่ยวอยากมาเที่ยวมากที่สุดจะเป็นช่วงเช้า คิดเป็นร้อยละ 58.07 รองลงมาคือช่วงบ่าย คิดเป็นร้อยละ 40.10 ส่วนช่วงค่ำมีเพียงร้อยละ 1.82

ผลจากการศึกษาข้อมูลปัจจัยในการท่องเที่ยวโบราณสถานเขตรัญญิกเมืองนครชุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านสภาพโบราณสถานพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 (2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 และ (3) ด้านการคมนาคมพบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 จากผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ พยอม ธรรมบุตร (2549) เรื่ององค์ประกอบของการท่องเที่ยว กล่าวว่า (1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) เช่น การขนส่งการคมนาคมที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว สนามบิน สถานีรถไฟ สถานีขนส่งตัวเมือง รวมถึงคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ทางหลวง โครงข่ายคมนาคม ซึ่งการเข้าถึง

แหล่งท่องเที่ยวถือเป็นปัจจัยสำคัญของการท่องเที่ยว (2) แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) อาจจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม งานมหรหรรรม ประเพณีท้องถิ่น ตลอดจนวิถีชีวิตชุมชนเจ้าของบ้าน (3) กิจกรรม (Activities) ถือเป็นหัวใจสำคัญของสินค้าทางการท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการแสวงหาประสบการณ์ จำเป็นต้องมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม เช่น การดำนา การทอผ้า การจับปลา รวมไปถึงกิจกรรมนันทนาการต่างๆ และ (4) บริการต่างๆ (Ancillary) ในแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีบริการด้านต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ธนาคาร โรงพยาบาล สถานบริการน้ำมัน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เกือบทุกวัยไม่เข้าใจความหมายของคำว่า เขตอรัญญิก หมายถึงส่วนที่ตั้งนอกกำแพงเมือง ซึ่งมีเมื่อครั้งอดีต สมควรที่เทศบาลตำบลนครชุมได้จัดทำแผ่นป้ายแสดงแผนที่เมืองนครชุม พร้อมกับแบ่งโซนเขตอรัญญิกให้เห็นอย่างชัดเจนโดยมีคำบรรยายพอสังเขป เพื่อเป็นการปลูกกระแสการท่องเที่ยวพื้นที่ย้อนยุคทางประวัติศาสตร์ เหมือนดังการท่องเที่ยวตลาดย้อนยุคเมืองนครชุมที่สำเร็จมาแล้ว

2. เทศบาลตำบลนครชุมควรบรรจุองค์ความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานเขตอรัญญิกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของบทเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนเทศบาลทุกโรงเรียนที่อยู่ภายใต้สังกัดของเทศบาลตำบลนครชุม เพื่อซึมซับให้เด็กในท้องถิ่นเข้าใจถึงคุณค่าของมรดกทางประวัติศาสตร์ รู้สึกหวงแหน และช่วยกันรักษา รวมถึงสามารถให้ข้อมูลพื้นฐานและคำแนะนำเบื้องต้นที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยวได้

References

- Chartrungruang, Bung-on. (2007). **Tour Planning and Organization**. Bangkok: C.V.L Printing House.
- Pimonsompong, Chalongsri. (2007). **Tourism Planning and Marketing Development**. Bangkok: Kasetsart University Press.
- Vanichbuncha, Kanlaya . (2012). **Statistics for Research**. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Thammabutr, Phayom. (2006). **Textbook of the Principles of Conservation Tourism**. Bangkok: Institute of Ecotourism, Srinakharinwirot University.
- Kreausukon, Pimchanok. (2002). **Consumer Psychology**. Chaing Mai: Faculty of Humanities, Chiang Mai University.
- Silpcharu, Thanin. (2007). **Research and Analyzing Data by SPSS**. Bangkok: V.inter Print Co.Ltd.